

Justitieutskottets betänkande 2020/21:JuU6

Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i bötesverkställighetslagen. Syftet med lagändringen är att utvidga möjligheterna att förvandla obetalda böter till fängelse.

Förslaget innebär att kravet på att det ska vara *uppenbart* att den bötfällde av tredska inte har betalat sina böter tas bort. Vidare föreslås att det ålderdomliga ordet tredska byts ut mot trots. Böter ska alltså förvandlas till fängelse om de inte har kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfällde.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

I betänkandet finns ett särskilt yttrande (V).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:8 Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden5

 Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse5

Särskilt yttrande7

 Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse (V)7

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag8

 Propositionen8

Bilaga 2

Regeringens lagförslag9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:8.

Stockholm den 5 november 2020

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Johan Pehrson (L), Bo Broman (SD), Ingemar Kihlström (KD), Inga-Lill Sjöblom (S) och Johanna Öfverbeck (MP).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2020/21:8 Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse. I propositionen föreslår regeringen en ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189) som innebär att möjligheterna till bötesförvandling utvidgas.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i bötesverkställighetslagen. Syftet med förslaget är att utvidga möjligheterna att förvandla obetalda böter till fängelse.

Jämför det särskilda yttrandet (V).

Bakgrund

Bötesstraff verkställs i första hand frivilligt genom uppbörd, dvs. frivillig betalning, och i andra hand tvångsvis genom indrivning. Om indrivning av böter har avbrutits utan att böterna har betalats och det enligt Kronofogdemyndighetens bedömning finns anledning att anta att böterna ska förvandlas till fängelse, ska Kronofogdemyndigheten skicka en redogörelse om detta till behörig åklagare (17 § bötesverkställighetsförordningen [1979:197]). Böter som inte har kunnat drivas in ska på talan av åklagare förvandlas till fängelse om det är uppenbart att den bötfällda av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt. I det senare fallet handlar det främst om personer som utnyttjar det förhållandet att deras bristande betalningsförmåga har lett till att de blivit bötesimmuna. Förvandlingsstraffet ska bestämmas till fängelse i lägst 14 dagar och högst tre månader (15 § bötesverkställighetslagen [1979:189]).

Avsikten med bötesförvandling är inte att alla bötesstraff som förblir obetalda efter indrivning ska förvandlas till fängelse. Systemet syftar i stället till att dels ingripa mot bötfällda som hindrar verkställighet, dels ingripa mot personer som blivit bötesimmuna.

Propositionen

Regeringen framhåller i propositionen att böter ytterst sällan förvandlas till fängelse och att det därför kan ifrågasättas om lagstiftningen om bötesförvandling tillämpas som den var tänkt. Mot den bakgrunden finns det enligt regeringen ett behov av att utvidga möjligheterna till bötesförvandling. Regeringen föreslår därför att kravet på att det ska vara uppenbart att den bötfällda av tredska inte har betalat sina böter ska tas bort. Regeringen föreslår också att bestämmelsen där frågan regleras ska moderniseras språkligt. Böter ska enligt förslaget kunna förvandlas till fängelse om de inte kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfällda.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2021. De utökade möjligheterna till bötesförvandling ska inte gälla för bötesstraff som har dömts ut före ikraftträdandet.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformat och att det bör antas av riksdagen.

Särskilt yttrande

Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse (V)

Linda Westerlund Snecker (V) anför:

Jag noterar att avsikten med regeringens förslag inte är att alla bötesstraff som förblir obetalda efter indrivning ska förvandlas till fängelse utan att det även fortsättningsvis ska krävas att detta beror på trots från den bötfällde. En person som inte har råd att betala sina böter ska alltså inte enbart av den anledningen få straffet omvandlat till fängelse. Detta är positivt eftersom dålig privat-ekonomi aldrig får leda till att en person hamnar i fängelse.

Även om jag således ställer mig bakom propositionen finns det enligt min uppfattning ändå skäl att vara kritisk till regeringens förslag. Eftersom det antagligen är väldigt få fall som kommer att beröras av förslaget kan det t.ex. ifrågasättas om det är nödvändigt att genomföra en lagändring. Jag är också generellt av uppfattningen att användningen av korta fängelsestraff bör minska. Med hänsyn till att Kriminalvården befinner sig i stabsläge och anstalterna är överbelagda bör regeringen enligt min mening arbeta mer med att utveckla påföljder som kan verkställas utanför anstalt. Jag och mitt parti har t.ex. tidigare föreslagit att användningen av intensivövervakning med elektronisk kontroll inom frivården ska byggas ut för personer som dömts till fängelse i upp till ett år. Detta är något som även Kriminalvården efterfrågar.

Jag utgår från att regeringen noga följer hur den nya lagstiftningen kommer att tillämpas och vidtar åtgärder om det skulle visa sig att förvandlingsstraffet på ett otillbörligt sätt drabbar människor som inte har förmåga att betala sina böter. Jag avser också att i andra sammanhang återkomma till frågan om att ersätta korta fängelsestraff med andra påföljder. Mot denna bakgrund avstår jag från att reservera mig mot regeringens förslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:8 Utvidgade möjligheter att förvandla obetalda böter till fängelse:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i bötesverkställighetslagen (1979:189).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i
bötesverkställighetslagen (1979:189)

Härigenom föreskrivs att 15 § bötesverkställighetslagen (1979:189) ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*15 §¹

Böter som inte har kunnat drivas in, skall på talan av åklagare förvandlas till fängelse, om det är uppenbart att den bötfällde av tredska har underlåtit att betala böterna eller om förvandling annars av särskilda skäl är påkallad från allmän synpunkt.

Är den bötfällde, när förvandling skall ske, skyldig att betala även andra böter än sådana som avses i första stycket, skall också dessa böter förvandlas.

Förvandlingsstraffet skall bestämmas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader.

Om böter inte har kunnat drivas in och det beror på trots från den bötfällde, ska böterna på talan av åklagare förvandlas till fängelse. Bötesförvandling ska också ske om det av särskilda skäl är motiverat från allmän synpunkt.

Om den bötfällde, när förvandlingsstraffet ska beslutas, är skyldig att betala även andra böter än sådana som avses i första stycket, ska också dessa böter förvandlas.

Förvandlingsstraffet ska bestämmas till fängelse i lägst fjorton dagar och högst tre månader.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för bötesstraff som har dömts ut före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1993:902.